

”Martin Kragh är ett demokratiskt problem”

Hur Aftonbladet gav spridning åt en rysk påverkansoperation

Martin Kragh

Abstract

On 7 February 2019 the largest evening paper in the Nordic countries, Aftonbladet, published an article on the scholar Martin Kragh, head of the Russia and Eurasia Programme at the Swedish Institute of International Affairs in Stockholm and researcher at Uppsala University. Kragh, according to Aftonbladet, was allegedly working for “a covert state intelligence organization in Great Britain,” and he should therefore be investigated “by Swedish media and the security police.” The problem with Aftonbladet’s claims is that they are false, and that they with a high degree of confidence had their origin in a Russian influence operation against the British think tank Institute for Statecraft. Using quantitative and qualitative method, this article analyses the origins and diffusion of the campaign internationally and in Sweden as an informational cascade.

Inledning

Den 7 februari 2019 publicerar Aftonbladet, Nordens största kvällstidning, en artikel om Martin Kragh, chef för Rysslands- och Eurasienprogrammet vid Utrikespolitiska institutet i Stockholm och forskare vid Institutet för Rysslands- och Eurasienstudier vid Uppsala universitet. Kragh, påstår Aftonbladet, har visat sig arbeta för ”en hemlig, statlig säkerhetsorganisation i Storbritannien”, och han borde därför utredas ”av svenska medier och säkerhetspolis” (Aftonbladet 2019a). Argumentationen följs upp den 12 februari, där det hävdas att ”enligt läckta dokument som brittisk press tar på allvar, misstänks Kragh arbeta för främmande makt, närmare bestämt den brittiska underrättelsetjänsten”, och

Martin Kragh är docent i ekonomisk historia, forskare vid Institutet för Rysslands- och Eurasienstudier vid Uppsala universitet och chef för Rysslands- och Eurasienprogrammet vid Utrikespolitiska institutet.
E-post: martin.kragh@ui.se

vidare att han ”säljer (falsk) information om sina landsmän.” (Aftonbladet 2019b). Den 21 februari publiceras en tredje artikel med rubriken ”Martin Kragh är ett demokratiskt problem”, där det görs gällande att forskaren ansvarade ”för ett av de största angreppen i modern tid på press- och yttrandefriheten” (Aftonbladet 2019c).

Påståendena i Aftonbladet om Martin Kragh var falska, och den 2 december 2019 klandrades tidningen av Pressens Opinionsnämnd för att ha ”brutit mot god publicistisk sed” med sina anklagelser mot Kragh (Sveriges Radio 2019a). Däremot är det ett exempel på hur en rysk påverkansoperation får genomslag i en nationell miljö, i detta fall den svenska. Den ryska påverkansoperationen riktade sig primärt mot den brittiska regeringen och tankesmedjan Institute for Statecraft, som påstods ha kopplingar till den brittiska militära säkerhetstjänsten. Som en del i strategin ingick att förtala och misstänkliggöra västerländska journalister, forskare och politiker, däribland Kragh.

Mot bakgrund av en serie händelser de senaste åren, som de ryska cyberoperationerna mot det amerikanska presidentvalet 2016 och ryskt samarbete med europeiska ytterhögerpartier som Nationell Samling (tidigare Front National), Lega (tidigare Lega Nord) och Österrikiska Frihetspartiet (FPÖ), men också kinesiska investeringar i samhällskritisk infrastruktur och västerländska teknologibolag, har frågan om påverkansoperationer från främmande makt blivit alltmer uppmärksammat inom forskningen (Lee 2014; Shekhovtsov 2018). En påverkansoperation förstås vanligtvis (Larson et al, 2009) som en statlig kampanj riktad mot en målgrupps uppfattningar eller preferenser, för att därigenom åstadkomma en förändring i dess beteende. Detta kan uppnås genom exempelvis spridning, förstärkning eller förtryckande av vissa typer av information, men också genom andra domäner. Studier har exempelvis visat hur cyberdomänen används av stater för att uppnå säkerhetspolitiska mål (Hansen & Lim 2019; Main 2018),¹ och hur sociala medier används i syfte att manipulera opinionen i olika länder (Alcott & Gentzkow 2017; Edmond 2013; Deibert 2019; Howard et al 2018).

Ryska påverkansoperationer, ibland benämnda aktiva åtgärder (*aktivnye meroprijatija*) i den sovjetiska traditionen, har beskrivits i forskningen som kampanjer som kan inkludera allt från spridandet av desinformation och propaganda till bruk av frontorganisationer (det vill säga en organisation skapad och kontrollerad av en annan organisation som agerar i det fördolda) och (hemlig eller öppen) partifinansiering. Enligt Soldatov & Borogan (2019: 151–59) har denna sovjetiska underrättelseverksamhet aldrig upphört, utan enbart fått nya beteckningar sedan sovjetsystems fall. En domän som tillkommit sedan kalla

1 För en diskussion om de metodologiska problemen med mätningen av cyberdomänens konfliktintensitet, se Valeriano & Maness (2014). Dess rättsliga dimensioner av cyberkrigföring har diskuterats av Banks (2017).

krigets slut är cyberdomänen, och såväl västerländska myndigheter som företag som Microsoft har pekat ut Rysslands militära underrättelsetjänst GRU som ansvarig för en rad IT-angrepp mot europeiska och amerikanska institutioner – såväl politiska som ekonomiska som akademiska (Bloomberg 2019). En central aspekt i den ryska (sovjetiska) traditionen är att planera och sprida vissa budskap hos en målgrupp, exempelvis i ett annat land, så att idéerna förefaller genuina samtidigt som dess verkliga ursprung kan döljas (Abrams 2016; Holland 2016). Ryska påverkansoperationer har traditionellt därför beskrivits som ett spel mellan en "operatör" (som initierar kampanjen) och en "aktör" (som uppsåtligt eller i god tro ger spridning åt kampanjen) (Bittman 1985; Bittman 1990).

En lucka i forskningen om påverkansoperationer, i synnerhet den som induktivt studerar stora mängder data över tid, har varit särskiljandet av relevanta uppgifter (*signal*) från skräpdata (*noise*). Som en konsekvens har det också varit svårt att identifiera de taktiker som aktörer kan använda för att påverka demokratiska system. Analyser på aggregerad nivå kan också (felaktigt) ge intrycket av att påverkan enbart är fråga om centraliserade och statligt koordinerade kampanjer, vilket utesluter förekomsten av enskilda aktörers spontana beteenden. Empiriska fallstudier av specifika påverkansoperationer mot enskilda organisationer eller individer kan avhjälpa dessa forskningsluckor, men ämnet har förblivit lite studerat – en iögonfallande lucka i forskningen givet hur statssponsrad "trollning", eller *doxing*, kommit att användas för att marginalisera, trakassera och/eller diskreditera journalister, forskare och/eller andra grupper. Genom asymmetriska kampanjer kan stater som kollektivt försöka undergräva enskilda individers position och legitimitet genom direkt påverkan eller genom ombud (se Aro 2016; Hannan 2018; Douglas 2016; Hansen & Lin 2019).

En lämplig utgångspunkt för att mer på djupet analysera ett sådant samspel mellan operatör och ombud är Kuran & Sunsteins (1999) idé om så kallade informationskaskader (*informational cascade*). Begreppet är vanligt inom beteendekonomi och nätverksteori och anger hur personer, genom att fatta identiska eller snarlika beslut efter varandra, eller sekventiellt, skapar en sorts upprepnings- eller förstärkningseffekt. En utlösande faktor kan vara en händelse i omgivningen, som exempelvis en miljökatastrof, korruptionsskandal eller, som i föreliggande fall, "läckta" dokument. En informationskaskad är en självförstärkande mekanism, men uppstår inte spontant, utan är avsiktligt igångsatt (se Kuran & Sunstein 1999: 713). Den initieras i regel av aktörer – *availability entrepreneurs* – som medvetna om den sociala förstärkningsdynamiken försöker styra en viss målgrupp i en viss riktning. Påverkans-effekten uppnås genom att fästa människors uppmärksamhet på ett specifikt problem, ange tolkningsramarna för problemet och att därefter öka spridningen av en strategiskt vald information. Den speciella vinklingen av frågan banar väg för

en ökad synlighet i det offentliga samtalet – *availability heuristics* – och tillåts dominera diskursen i en situation där människor endast har begränsad kunskap om de reella sakförhållandena.²

Ifall påverkansstrategierna bedöms som framgångsrika är det en signal till de ansvariga operatörerna i systemet att tillvägagångssättet är effektivt. Frågan om informationskaskader har en stark demokratidimension – och därmed också en policy-relevans – om man betänker att det kan röra sig om internationellt riktade kampanjer i syfte att vilseleda och manipulera opinioner i ett land med hjälp av lokala aktörer, som de facto fungerar som ombud. I föreliggande studie karakteriseras den ryska påverkan i fallet Institute for Statecraft och Martin Kragh som just ett exempel på en sådan medvetet iscensatt informationskaskad. Det faktum att informationskaskaden främjades av en etablerad nyhetskälla, Aftonbladet, är ett tecken på att kampanjen var framgångsrik (Kuran & Sunstein 1999: 736); Aftonbladet hade 2018 enligt egen uppgift 3,9 miljoner läsare dagligen (Aftonbladet 2018).

I föreliggande studie undersöks följande fyra frågor: Hur initierades kampanjen mot Institute for Statecraft? Hur länkades den internationella kampanjen till den svenska informationsmiljön? Vilka aktörer var aktiva i spridandet av informationen, i Sverige och internationellt? Hur framgångsrik var kampanjen – och varför? Studiens underlag utgörs av primärt engelska, franska, ryska och svenska tidningsartiklar publicerade under 2018 och 2019 (ca 600) och analyserade med kvantitativa och kvalitativa tekniker. Även relaterade källor i sociala medier som Twitter ingår i materialet (cirka 21 000 inlägg). Artikelns första avsnitt beskriver bakgrunden och kampanjens internationella dimension. Avsnitt två visar hur kampanjen fördes vidare i svenska medier och sociala medier, samt kartlägger de aktörer som offentligt deltog i kampanjen. Det sista avsnittet sammanfattar diskussionen.

2 Litteraturen om informationskaskader är också förenlig med andra näraliggande skolbildningar inom socialpsykologin och nationalekonomin, som "social power theory" (Raven 1990: 496-504), "bandwagoning" (Leibenstein 1950) och Robert Cialdinis (2000, 2006) "influence model". Richard Dawkins (1976) "mem", definierad som en informationsenhet som överförs från en individ till en annan genom olika former av klonisk spridning (tradition, kopiering, rutin, härmning osv), är en annan näraliggande term.

Bakgrund och internationell kontext: från *hack-and-leak* till ryska statsmedier

Den 23 november 2018, klockan 13:08 (CET), publicerade den franskspråkiga hemsidan för Rysslands internationella mediekanal Sputnik artikeln ”Anonymous a publié les ’données d’un programme de guerre hybride du Royaume-Uni’”. I artikeln förklaras det hur hackerkollektivet ”Anonymous” tillgängliggjort dokument som uppges påvisa hur den brittiska regeringen genom en frontorganisation baserad i London, Institute for Statecraft, bedriver en hemlig och europeiskt koordinerad politisk krigföring mot Ryssland och ryska intressen under namnet Integrity Initiative (Sputnik France 2018). Sent på kvällen klockan 23:58 samma dag publicerade nyhetsbyrån RIA Novosti (2018) den ryskspråkiga artikeln ”ÖVERSIKT: Hackers har avslöjat Storbritanniens antiryska program och dess inblandning i utrikespolitiken.” När denna artikel publicerades hade ryska statsmedier inom loppet av en dag kunnat ge spridning åt totalt 62 artiklar på minst tre olika språk (engelska, franska och ryska) på temat Storbritanniens ”hybridkrig” mot Ryssland (se även RT 2018).

Dessa 62 artiklar var startskottet för en rysk mediekampanj som från november 2018 till februari 2019 resulterade i över 600 artiklar – där den absoluta merparten utgjordes av publiceringar i ryska statliga medier som Sputnik och RT (tidigare Russia Today) – och vars huvudsakliga måltavla var den brittiska regeringen i allmänhet, och tankesmedjan Institute for Statecraft i synnerhet. Ett centralt element var interna arbetsdokument från tankesmedjan som tillgängliggjorts av okända hackers – avsändaren eller avsändarna hade använt namnet ”Anonymous” – och publicerats i en serie inlägg på hemsidan www.cyberguerilla.org i en så kallad *hack-and-leak*-operation. De första dokument med listor som påstods beskriva Integrity Initiatives ”hemliga” och paneuropeiska nätverk, fördelat på flera regionala ”kluster”, publicerades den 5 november 2018, och delades samma dag av Twitter-kontona @NanaSilvergrim (med namnet ”Anonymous”, som i sin profil uppger hemsidan nana-silvergrim.cyberguerilla.com), @lilithlela (som även detta använder namnet ”Anonymous” och som i sin profil uppger hemsidan lilithlela.cyberguerilla.com), och @TheAnonwhispers. Inget av dessa kontons inlägg har delats, det vill säga ”re-tweetats”, av något annat konto.³ Först den 12 november spreds informationen om Integrity Initiative av ett fjärde konto (@GlobalAffrs). Se Tabell 1 för ytterligare detaljer.⁴

3 Se ursprungsinläggen här: <https://twitter.com/NanaSilvergrim/status/1059450901746905088>; <https://twitter.com/lilithlela/status/1059452911711862784>; och <https://twitter.com/TheAnonwhispers/status/1059508191019589636>.

4 Se ursprungsinlägget här: <https://twitter.com/GlobalAffrs/status/1061929357323583488>.

Tabell 1. De första sex Twitter-konton som gav spridning åt kampanjen mot Integrity Initiative⁵

Twitter-konto	Datum	Antal delningar	Antal följare*	Länk till ursprungsinlägg
@NanaSilvergrim	5 nov. 2018	0	5328	/NanaSilvergrim/status/1059450901746905088
@lilithlela	5 nov. 2018	0	9829	/lilithlela/status/1059452911711862784
@TheAnonwhispers	5 nov. 2018	0	184	/TheAnonwhispers/status/1059508191019589636
@Globalaffrs	12 nov. 2018	0	102	/GlobalAffrs/status/1061929357323583488
@TewfikHamel	23 nov. 2018	3	58	/TewfikHamel/status/1065948390826008581
@RT_russian	23 nov. 2018	45	857 000	/RT_russian/status/1065968710899376129

Det har förblivit outrett exakt vem eller vilka som hackade och initialt gav spridning åt dokumenten, men det etablerade Anonymous-nätverket har på Twitter förnekat någon inblandning, och detta nätverk har inte heller några kända band till hemsidan www.cyberguerilla.com – en hemsida som tidigare använts för spridningen av falska dokument och som kopplats till ryska påverkansoperationer (Kragh & Åsberg 2017). Thomas Rid (2020, 353), i en studie av ryska desinformationskampanjer mot Ukraina sedan 2014, har kopplat såväl flera Anonymous-konton som hemsidan www.cyberguerilla.com till den ryska militära säkerhetstjänsten, närmare bestämt GRU-enheten 74455 (även känd som "Fancy Bear"). De icke-etablerade Anonymous-konton som vidarebefordrade materialet om Integrity Initiative har också få följare (@NanaSilvergrim hade i maj 2019 totalt 5328 följare, @lilithlela 9829 och @TheAnonWhispers 184), inte minst i jämförelse med det erkända och officiella Anonymous-kontot @YourAnonNews som har cirka 1,55 miljoner följare. Det var först när det sjätte Twitter-kontot gav spridning åt kampanjen den 23 november, den ryskspråkiga upplagan av RT (@RT_russian) med 857 000 följare, som informationen blev viral.⁶

Det generiska namnet Anonymous – med dess karaktäristiska ansiktsmask som logotyp – har därvid använts i andra sammanhang som kopplats till ryskt ursprung. Ett exempel är den tyskspråkiga hemsidan anonymousnews.ru, profilerad med ett öppet antisemitiskt, islamofobiskt och pro-Kremlskt innehåll (Gensing 2017), och som även etablerat sig på den ryska plattformen VKontakte sedan den stängdes av från Facebook (Shekhovtsov 2017). Mannen bakom hemsidan som på Facebook tidigare gick under namnet Anonymous.Kollektiv, är en tysk högerextremist som tyska myndigheter misstänker flydde till Ungern

6 Se ursprungsinlägget här: https://twitter.com/RT_russian/status/1065968710899376129.

eller möjligen Krim sedan han efterlysts av polisen för illegal vapenhandel.⁷ Det var exempelvis via denna Facebooksida som en video föreställande en grupp arabiska män som erkänner våldtäkten av en rysktysk 13-årig flicka, i media benämnd ”Lisa F”, cirkulerade i ryska statsmedier våren 2016 (se Pervyj Kanal 2016); en händelse som bidrog till en officiell markering från Rysslands regering som anklagade tysk polis för att förneka invandringsrelaterad brottslighet på ett sätt som skadade den ryska diasporan.⁸ Det skulle senare visa sig att såväl våldtäktshistorien som videon var falska, och att hackernätverket Anonymous inte hade något med affären att göra (Meduza 2016; Süddeutsche Zeitung 2018).

En oberoende rysk mediegranskning har kopplat flera falska Facebookgrupper till Internet Research Agency i Sankt Petersburg (RBK 2017), samma organisation som av amerikanska myndigheter åtalats för att ha sökt påverka det amerikanska presidentvalet 2016 (US Department of Justice 2019). Twitterkontot ”Anonymous Poland”, som uppträder som en polsk gren av hacker-nätverket och har kopplats till den ryska militära underrättelsetjänsten, GRU, var ett av de falska konton som tillsammans med ”DCLeaks” och ”Guccifer 2.0” valåret 2016 gav spridning åt presidentkandidaten Hillary Clintons hackade epost (New York Times 2017). Det är delvis samma grupp som uppträtt under pseudonymen ”Fancy Bear”, och som 2018 bland annat kopplades till cyberattacken mot det svenska riksidrottsförbundet och den internationella antidopingorganisationen WADA (Reuters 2018; WADA 2016). Ryska RT har också använt sig av Anonymous-kollektivets logotyp i sin egen marknadsföring.⁹ Vare sig de ryska statsmediernas rapportering om Integrity Initiative, eller de svenska aktörer som gav spridning åt kampanjen (se nedan), har emellertid gett uttryck för några källkritiska synpunkter på användningen av vad som kan misstänkas vara material från en rysk underrättelseoperation (vilket i fallet ryska statsmedier inte nödvändigtvis är ägnat att förvåna).

Kampanjens internationella dimension

Den Londonbaserade tankesmedjan Institute for Statecraft grundades 2009, och fokuserar i sin verksamhet på frågor om statlig styrning (*governance*) och mänskliga rättigheter. Ett av tankesmedjans projekt, Integrity Initiative, syftar till att belysa och motverka rysk desinformation och ryska

7 Historien om mannen bakom anonymousnews.ru har förblivit lite rapporterad utanför tyskspråkiga medier. Se Welt (2016); Focus (2016); DW (2016).

8 I Tyskland kom det så kallade ”Lisa F”-fallet att under våren 2016 föranleda mindre protester mot tyska myndigheter, som anklagades för att skylla över invandringsrelaterad brottslighet. Att det påstådda offret hade ryskt påbrå lyftes av demonstranterna fram som en förklaring till de tyska myndigheternas agerande. Den tyska regeringen misstänkte att det ryska intresset i frågan var ett försök att utöva politiska påtryckningar mot Tyskland, genom att skapa politisk polarisering i den ryska diasporan med hjälp av en fabricerad händelse. Se Reuters (2016) och BBC (2016).

9 Skärmdumpar i författarens ägo.

påverkansoperationer i Europa. Majoriteten av projektets finansiering har kommit från brittiska utrikesdepartementet, men tankesmedjan har även fått finansiellt stöd från Nato, Facebook och brittiska försvarsmakten, det senare avseende ett projekt att främja bilden av den brittiska militären hos ungdomar i landets olika utanförskapsområden.¹⁰ Ryska statsmedier som RT och Sputnik kom att förmedla en annan bild, där de centrala budskapen var att projektet Integrity Initiative är en del av den brittiska säkerhetstjänstens paneuropeiska nätverk för att påverka den politiska utvecklingen i olika länder, samt framför allt att främja en antirysk politik på EU-nivå; men även en rad andra likartade påståenden har framförts (Sputnik 2018a; Sputnik 2018b).

Andra påståenden i artiklarna från enbart 23 november – kampanjens startdatum – var att Integrity Initiative finansierar den kände Kreml-kritikern Bill Browder, VD för investmentbolaget Hermitage Capital, samt den ryske oppositionsledaren Aleksej Navalnyj – men utan att det presenterades några fakta, länkar eller citat för att styrka påståendena (Sputnik/UrduPoint 2018a). Ryska medier citerade ordföranden i det ryska federationsrådets utrikespolitiska utskott, Konstantin Kosatjev, som konstaterade att informationen skulle utredas av ryska myndigheter. ”Denna information förtjänar otvivelaktigt mycket nära uppmärksamhet och en mycket noggrann utredning... Jag betraktar det som av fundamental vikt att nu fokusera på att samla ihop bevisen, men inte på hastiga grunder, oavsett hur lockande det skulle kunna vara” (Ria Novosti 2018a). Andrej Lugovoj, en rysk dumaledamot och tidigare rysk underrättelseofficer som av brittiska utredare pekats ut som ansvarig för att med radioaktivt gift ha genomfört mordet på den avhoppade ryska underrättelseofficeren Alexander Litvinenko i London 2006, kommenterade att briterernas informationskrigföring var ett led i diskrediteringen av Ryssland i västerländska medier (Vesti 2018).¹¹ Avslöjandet om Integrity Initiative användes också som ett argument för att Ryssland ska vidta motåtgärder: ”Vi borde överväga att skapa en specialenhet som kan arbeta med att möta cyberattacker nu när västvärlden använder en ny nivå av teknologi mot vårt land, medan de beskyller oss för attackerna,” kommenterade Juri Sjvytkin, vice chef för dumans försvarskommitté (Sputnik/UrduPoint 2018b).

Kampanjen mot Integrity Initiative bör betraktas i sitt säkerhetspolitiska sammanhang. Ryska statliga medier bedöms som politiskt styrda, och enligt landets officiella säkerhetsdoktrin utgör kontroll över såväl den inhemska som den internationella informationsdomänen ett säkerhetspolitiskt viktigt mål. Enligt Tolz & Teper (2018) har medierna en central roll i auktoritära styren

10 Se The Guardian (2018), och den brittiska regeringens svar på skriftlig fråga i parlamentet: <https://www.parliament.uk/business/publications/written-questions-answers-statements/written-question/Commons/2018-12-10/200608/>.

11 Lugovoj var en av de ledamöter som i januari 2019 i Duman lade fram ett lagförslag om en statlig inskränkning av internet i Ryssland. Se Moscow Times (2019).

som det ryska: de statliga mediekanalerna är politiskt kontrollerade och följer generella riktlinjer från Kremladministrationen. De ryska statsmedierna måste främja regimens legitimitet och popularitet och de statliga mediekanalernas kommunikation kan därför också antas förmedla vad som är regimens primära politiska världsbild och ideologiska inriktning (se även Gehlbach, 2010). Rysslands internationella medieplattformar, som RT och Sputnik, har som uttalat mål att främja ryska intressen inom utrikespolitiken (Oates 2017; Lupion 2018). Ryska statsmedier har också kopplats till bruket av falska konton i sociala medier. I januari 2018 stängde Facebook ned 289 sidor och 75 konton skapade av Sputnik, som ville få dem att framstå som autentiska och självständiga (*Financial Times* 2018). Det är sålunda ett rimligt antagande att kampanjen mot Integrity Initiative haft politiska motiv, och att påståenden som framförs i ryska statsmedier därför bör hanteras med källkritisk varsamhet.

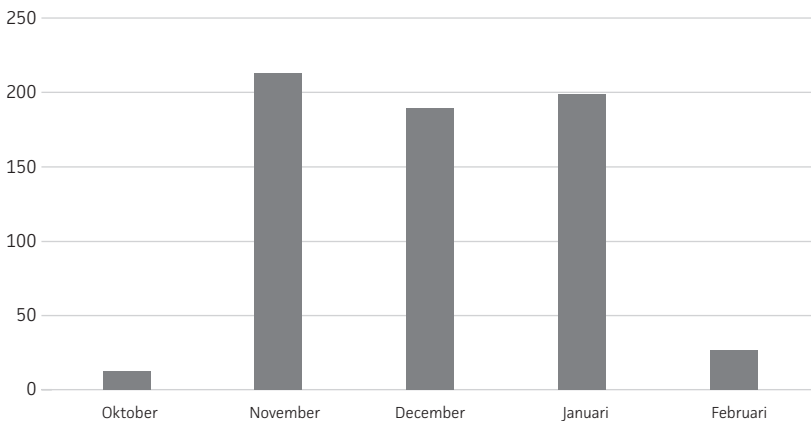
Att de 62 artiklarna om Integrity Initiative publicerades inom loppet av en dag och på olika europeiska språk tyder på en väl förberedd kampanj. Det dominerande budskapet, att Integrity Initiative är en frontorganisation för den brittiska säkerhetstjänsten syftandes till att främja en antirysk agenda, skulle därvid förbli ett dominerande inslag fram till det att kampanjen avtog i intensitet i februari 2019. Enligt Sputnik och RT avslöjade de ”läckta dokumenten” en rad uppgifter, som att Integrity Initiative låg bakom en plan på att minera området runt Sevastopol i mars 2014, för att hindra Krims ”återföreande” med Ryssland (Sputnik 2018c); att det inte kunde uteslutas att Integrity Initiative var inblandat i mordförsöket på den avhoppade GRU-officeren Sergej Skripal i Salisbury våren 2018 (mot bakgrund av ”de obefintliga bevisen på rysk inblandning”[sic]) (Sputnik 2019); att Integrity Initiative ska ”förmå muslimer att älska Nato”, främja hydraulisk spräckning av naturgas, och förbereda Storbritannien för ett kärnvapenkrig med Ryssland (RT 2019a); samt att Integrity Initiative är en del av den brittiska regeringens hybridkrigföring mot Ryssland, dirigerat av säkerhetstjänsten MI5 (Sputnik 2018d).

Med analysprogrammet Factiva är det möjligt att skapa samlad statistik för det totala nyhetsflödet riktat mot Integrity Initiative. Figur 1 visar hur kampanjen växte under hösten 2018 för att kulminera i januari 2019 och sedan slutligen klinga av i februari 2019. Totalt publicerades 213 artiklar i november, följt av 188 artiklar i december, 199 artiklar i januari, och 27 i februari – sammanlagt 627 artiklar. Om man för denna tidsperiod exkluderar nyhetskällor som publicerat färre än fyra artiklar i ämnet samt irrelevanta artiklar, återstår 528 artiklar publicerade i 22 nyhetskällor.¹² Av dessa utgjorde 472 artiklar (89,3 %) publiceringar i sammanlagt 17 olika ryska statliga medier. Störst var Sputnik

12 Vi har uteslutit en rad afrikanska nyhetsmedier som under samma tidsperiod skrev om Ghanas antikorrupsionsprogram med samma namn, ”Integrity Initiative”. Flera ryska medier har också uteslutits, som azeriska, kinesiska och polska Sputnik, eftersom mängden artiklar i ämnet understeg fyra i dessa medier.

International (engelskspråkig) som publicerade totalt 180 artiklar, följt av ryskspråkiga RIA Novosti (134 artiklar), tyska Sputnik (32 artiklar), ITAR-TASS (18 artiklar), Vesti (17 artiklar), och franska Sputnik (14 artiklar). BBC publicerade 20 artiklar, men av dessa förekommer 18 stycken i BBC:s så kallade "Monitoring of Former Soviet Union" som dokumenterar ryska mediers rapportering om Storbritannien (se Tabell 1 för en översikt). En del av de artiklar som producerats av Sputnik International förekommer därtill enbart i syndikerade medier, som pakistanska Urdupoint. Det är ett källkritiskt problem att artiklar, publicerade av RT i Factivas sökfunktion och särredovisade som "web news" (definierat av Factiva som nyhetsartiklar publicerade på hemsidor) och inte "publications" (artiklar som av Factiva hänförs till en etablerad nyhetskälla), inte framgår i statistiken. Det är oklart på vilka grunder Factiva inte kategoriserar RT som en ordinarie nyhetskälla, och på vilket sätt exempelvis hemsidan Sputnik särskiljer sig från RT. Inkluderas även RT i statistiken ökar dock den totala mängden artiklar publicerade av ryska statsmedier ytterligare (utöver de 472 artiklar, som redan nämnts), vilket innebär att de ryska mediernas andel av totalen blir ännu högre än de 89,3 % av det totala mediaflödet.¹³

Figur 1. Omnämmanden av Integrity Initiative i internationell media, oktober 2018-februari 2019¹⁴

13 En problematik med RT är att hemsidan av okänd anledning raderar delar av sitt publicerade material efter en viss tidsperiod. Detta material raderas då också från webarkiven.

14 Källa: Factiva, författarens egna beräkningar.

Tabell 2. Nyhetskällor som gav spridning åt artiklar om Integrity Initiative, november 2018-februari 2019¹⁵

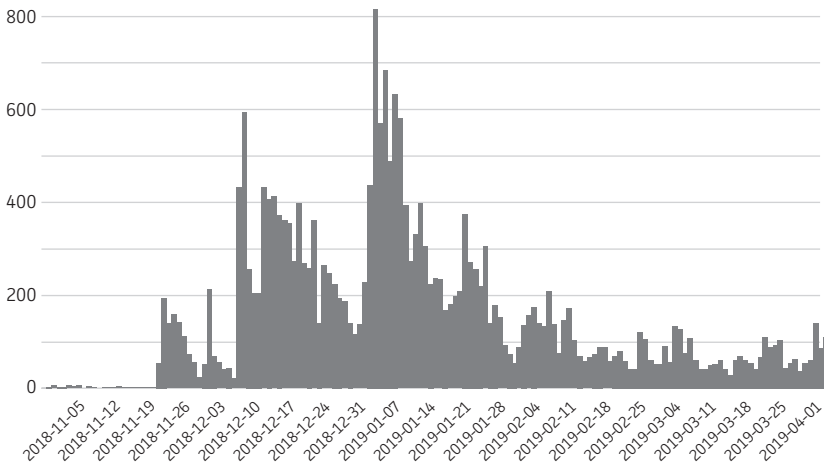
Publikation	Ursprung	Antal artiklar	Varav ryska artiklar
Sputnik News	Rysk	180	
RIA Novosti	Rysk	134	
Sputnik (Tyskland)	Rysk	32	
BBC	Brittisk	2 (20)*	
ITAR TASS	Rysk	18	
Vesti	Rysk	17	
Sputnik (Frankrike)	Rysk	14	
CIS and Baltic Countries News	Rysk	13	
The Times	Brittisk	13	
RBC	Rysk	11	
Sunday Mail	Brittisk	10	
REGNUM News Agency	Rysk	9	
Rossijskaja Gazeta	Rysk	9	
Daily Record	Brittisk	8	
TV First Channel	Rysk	7	
Rosbalt News Agency	Rysk	5	
Sputnik (Kina, förenklad)	Rysk	5	
Sputnik (Kina, traditionell)	Rysk	5	
ANSA	Italiensk	5	
TV TVC	Rysk	5	
AIF Online	Rysk	4	
Day.az	Rysk	4	
Totalt		528	472 (89,3 %)

En kvantitativ analys av Twitter-aktiviteter för tidsperioden 1 november 2018 till 30 mars 2019, genomförd med en *scraper* och Twitter API, indikerar i likhet med analysen av medieflödet att det är fråga om en kampanj som kraftigt växer för att sedan snabbt avta. Analysen gjordes i två steg. Först valdes data från åtta engelskspråkiga medier (BBC World, The Independent, The Daily Mail, RIA Novosti, RT, Sputnik, The Sun, och The Telegraph). Bland dessa är det enbart RT (23 gånger) och Sputnik (24 gånger) som i Twitter-inlägg under den valda tidsperioden nämner Integrity Initiative. I analysens andra steg nedladdades samtliga Twitter-inlägg som nämner Integrity Initiative (inlägg som antingen nämner Integrity Initiative eller #IntegrityInitiative).

15 Källa: Factiva, författarens egna beräkningar. Notera att 18 av 20 artiklar i BBC i själva verket är engelskspråkiga referat av ryska mediernas rapportering om Storbritannien.

Resultaten från frekvensanalysen är följande. Från det första inlägget den 5 november till det sista den 28 februari publicerades totalt 21 059 inlägg på Twitter om Integrity Initiative, med några tydliga toppar i början av december och januari. Dessa toppar sammanfaller med publiceringarna av nya dokument på hemsidan www.cyberguerilla.com, vilket skedde 5 november (del 1), 29 november (del 2) och 13 december 2018 (del 3). Den högsta toppen från den 5 januari 2019, med 815 inlägg, sammanfaller med att "del 4" av de hackade dokumenten hade publicerats dagen före.¹⁶ Med samma metod är det möjligt att analysera förekomsten av nyckelord på Twitter, där de mest frekvent förekommande orden i kombination med inlägg om Integrity Initiative var "propaganda", "British", "war", "Russia", "anti-Russian", "RT.com", "disinformation", "Corbyn", och "covert" – en inramning som också speglar innehållet i de ryska statsmediernas rapportering.¹⁷

Figur 2. Omnämningarna av Integrity Initiative på Twitter, 1 november 2018–30 mars 2019¹⁸

16 Se <https://www.cyberguerilla.org/blog/operation-integrity-initiative-british-informational-war-against-all-part-2/>; <https://www.cyberguerilla.org/blog/operation-integrity-initiative-british-informational-war-against-all-part-3/>; och <https://www.cyberguerilla.org/blog/operation-integrity-initiative-british-informational-war-against-all-part-4/>. En del av de ursprungliga länkarna har nu upphört att fungera.

17 I denna uppställning har vi exkluderat ord och text som "https", "news", "media" och "12", som också förekommer i liknande utsträckning som orden i brödtexten ovan.

18 Källa: Författarens egna beräkningar; för metod se brödtext.

Integrity Initiatives ”hemliga nätverk”

Ett centralt element i de ryska statsmediernas rapportering om Integrity Initiative var påståendet att projektet administrerade ett ”hemligt” nätverk av paneuropeiska så kallade kluster (se RT 2018b; RT 2019b; RIA Novosti 2019a; RIA Novosti 2019b). Dessa ”kluster”, menade ryska statsmedier, hade avslöjats i de dokument som hackades av ”Anonymous” och läckts till www.cyberguerilla.com. Det fanns bland dessa dokument olika listor på kluster, och alla listor innehöll i sin tur olika namn. Det var namnen på dessa listor som kom att utgöra bevisen på hur Storbritanniens regering använder sig av hemliga frontorganisationer i syfte att främja en antirysk politik. På listorna förekommer namn på forskare, journalister, diplomater och andra experter, som på olika sätt arbetar eller har arbetat med frågor som relaterar till Ryssland och/eller Östeuropa. Listorna, som var en del av Institute for Statecrafts interna arbetsdokument, innehåller namn och epost-adresser.

De ger emellertid ingen information om anställning, samarbete eller eventuell finansiering. Det går från de hackade dokumenten som sådana inte att bevisa att det råder någon som helst koppling mellan de listade personerna och Institute for Statecraft, och inte heller mellan institutet och den brittiska militären – denna tolkning hittades på av de hackers som använde namnet Anonymous samt ryska statsmedier i syfte att etablera en specifik uppfattning om dokumentens betydelse. I den mediala diskussion som följde har det framkommit att vissa personer som förekom på ”klusterlistorna” haft med institutet att göra, i egenskap av exempelvis föreläsare eller rapportförfattare, medan andra varit ovetandes om dess existens (en tredje kategori av personer hade kontaktats av institutet men avböjt samverkan). Institute for Statecraft mottog viss kritik i brittiska medier och i den brittiska inrikespolitiska debatten, men detta gällde frågan hur institutet på sitt officiella Twitter-konto hade formulerat sig om brittisk inrikespolitik (Daily Record 2019). En annan kritik gjorde gällande att institutet på sin hemsida inte varit tillräckligt transparent avseende sina finansieringskällor och faktiska samarbeten, även om dessa inte heller var hemliga (Ball 2019; The Guardian 2019; Galeotti 2018).¹⁹

Kampanjens svenska dimension

Ledare för Integrity Initiatives ”nordiska kluster” uppgavs i ett av de läckta dokumenten vara Martin Kragh, vid tidpunkten chef för Rysslands- och Eurasienprogrammet vid Utrikespolitiska institutet och forskare vid Institutet för Rysslands- och Eurasienstudier vid Uppsala universitet. Det finns inga belägg för att Kragh arbetat för Institute for Statecrafts Integrity

19 Se även kritiken mot Institute for Statecrafts verksamhet från Aric Toler, analytiker på Bellingcat, på Twitter den 23 november 2018. <https://twitter.com/AricToler/status/1066004287271198720>.

Initiative-projekt.²⁰ Andra personer nämnda i samma dokument som Kragh, som forskaren Tor Bukkvoll vid Försvarets forskningsinstitut (Forsvarets forskningsinstitut, FFI) i Norge, noterade även de att de aldrig haft med den brittiska tankesmedjan att göra (ABC Nyheter 2019). Bland de hackade dokumenten finns det även minst fyra motstridiga versioner av dokument som berör Sverige, vilket bekräftar att det rör sig om arbetsdokument. Utöver dokumentet om ett ”nordiskt kluster” förekommer även följande tre dokument med bäring på Sverige: det första av dem talar om ett ”svenskt kluster” som uppges vara ”oetablerat” (”not yet established”), och detta innehåller inte Kraghs namn. Därtill talar ett tredje dokument om att Integrity Initiative identifierat en icke namngiven svensk individ, möjligtvis anställd på Totalförsvarets forskningsinstitut (FOI), som en tänkbar samarbetsperson. Ett fjärde dokument namnger tre forskare på Försvårshögskolan samt en sedan 2017 avliden politiker som projektets svenska kontaktpersoner.²¹

Nedan analyseras hur påverkansoperationen mot Integrity Initiative fördes vidare i svenska medier oaktat de ”läckta” dokumentens obefintliga bevisvärde. Av särskilt intresse är att kartlägga de aktörer som bidrog till informationskaskaden fram till dess att den plockades upp av Aftonbladet. För att isolera relevanta förklaringsvariabler används begreppet argumentationsmönster (*argumentative pattern*), som i litteraturen förstås som en särskild uppsättning av påståenden som sammantagna skapar en specifik struktur av retoriska element, allt i syfte att främja en specifik uppfattning eller åsikt (van Eemeren 2016: 15). Av intresse är texter som innehåller vissa unika och återkommande retoriska element, närmare bestämt sådana som a) explicit kopplar Kragh till Integrity Initiative, och b) baserat på denna koppling, hävdar en direkt eller indirekt förbindelse mellan Kragh och den brittiska staten och/eller militära säkerhetstjänsten. Eftersom argumentationsmönstret som innehåller både a) och b) är unika för de ryska statliga medierna är det möjligt att kronologiskt illustrera hur argumentationsmönstret spreds i den lokala svenska miljön, vilka de centrala aktörerna i denna process var, och vilka eventuella länkar som kan finnas mellan de olika aktörerna.²²

De första som kopplade Kragh till Integrity Initiative var kretsen kring Swedish Doctors for Human Rights (SWEDHR), en grupp politiska aktivister med en bakgrund inom yttervänstern som uppmärksammats internationellt för sitt

20 Se även kommentar på Martin Kraghs Twitter-konto, 28 januari 2019. <https://twitter.com/MartinKragh1/status/1089974706005032962>.

21 Dokument och screenshots i författarens ägo. En del tidigare länkar till dokument från Integrity Initiative har upphört att fungera, men de återges på andrahandskällor som South Front (2018), en hemsida som kopplats till rysk propaganda (Aro 2016). Se även filnedladdningssidan <https://www.pdf-archive.com/2018/11/02/clusterroundupjul18/clusterroundupjul18.pdf> och <https://www.pdf-archive.com/2018/11/02/xcountry/xcountry.pdf>.

22 Metoden har vissa likheter med *process tracing*-metod (Mahoney 2015; Crasnow 2017; Bennett and Checkel 2014).

försvar av Syriens ledare Bashar al-Assad (Dagens Nyheter 2017). Deras rapporter, som återkommande friskrivit den syriska regimen ansvar från bruket av kemiska stridsmedel mot sina motståndare, har citerats regelbundet i ryska statsmedier men också av ryska och syriska diplomater i FN:s säkerhetsråd (se Sputnik 2017). Medlemmarna i SWEDHR har ingen dokumenterad kompetens om kemiska stridsmedel, och deras slutsatser motsägs av FN:s och OPCW:s egna utredningar (Coda Story 2017). Den 27 november 2018 uppträdde en av deras galjonsfigurer, Marcello Ferrada de Noli, i en intervju med Sputnik som handlade om hur Norden till synes visat sig vara en integrerad del av den brittiska underrättelseverksamheten (Sputnik/Urdupoint 2018a; The Indicter 2018). Andra medlemmar i SWEDHR kom senare att ge spridning åt ytterligare inlägg om Kragh, främst via sina olika hemsidor och sociala medier (se Oksanen 2019), och i maj 2019 hävdade Ferrada de Noli för den ryska tidningen *Izvestija* att Kragh är inblandad i ett hemligt brittiskt globalt system för "tortyr och avrättningar" (The Indicter 2019).

En liknande internationell grupp bestående av akademiker och frilansjournalister, Working Group on Syria, Propaganda and Media (SPM), har i brittiska medier främst uppmärksammats för enskilda medlemmars stöd för al-Assad och den ryska militärkampanjen i Syrien (The Times 2018; BBC 2018; The Guardian 2017). En av SPM:s medlemmar, en professor vid Sidneys universitet, avstängdes i december 2018 för "serious misconduct" efter att han delat en manipulerad bild av Israels flagga (en svastika hade lagts ovanpå bilden) till sina studenter (Sydney Morning Herald 2018). SPM har också publicerat en längre analys av Integrity Initiative, som de kopplar till en antirysk agenda med starka band till den brittiska militären.²³ SPM:s svenska medlem, forskaren Greg Simons vid Uppsala universitet, gav 2018 och 2019 spridning i sociala medier åt material som sammanlänkade kollegan Kragh med Integrity Initiative.²⁴ Simons forskning är inriktad mot propaganda och offentlig diplomati, men han har också återkommande deltagit som expertkommentator i rysk, turkisk och iransk statsmedia, där han bland annat avfärdat de brittiska myndigheternas förklaring till mordförsöket på den före detta ryske underrättelseofficeraren Sergej Skripal våren 2018 som ett "bisarrt" fall av antirysk propaganda (Press-TV 2018, Sputnik 2017; se även Oksanen 2018: 103-104).

Den 13 december 2018 kom SPM:s påståenden om Integrity Initiative att refereras av två anställda vid Umeå universitet, Jesper Enbom och Erik Lindenius, i en till universitetet knuten podcast vid namn Mediespanarna.²⁵ Enligt

23 Artikeln är ett levande dokument som uppdaterats i omgångar, se <http://syriapropagandamedia.org/working-papers/briefing-note-on-the-integrity-initiative>.

24 Greg Simons på Twitter, 28 november 2018, <https://twitter.com/GregSimons12/status/1068022707546177536>; och 7 februari 2019, <https://twitter.com/GregSimons12/status/1093465818195726336>.

25 Se <https://www.blogg.umu.se/mediespanarna/2018/12/13/360-trollkvarnen/>. Enbom och Lindenius har även refererat en artikel i Daily Record (2018), som citerar en av medlemmarna i SPM.

Enbom och Lindenius var Integrity Initiative en del av britternas ”lågintensiva krig mot Ryssland” och en hemlig organisation, en ”trollkvarn”, som ägnar sig åt ”desinformation mot inhemsk opposition.” Integrity Initiative var vidare ett exempel på ett ”nätverk av personer som gynnar varandra”, som bland annat samarbetar med ”högerextrema aktörer” i Ukraina, och som därför ”borde granskas” (några belägg för eller exempel på dessa påståenden presenteras ej av Enbom och Lindenius). Podcasten Mediesparnarna nämner inte Kragh vid namn, även om det är enkelt att identifiera vem som åsyftas när den hänvisar till Integrity Initiatives ”nordiska kluster” och samtidigt refererar till Kraghs tidigare forskning.

Den 19 december 2018 publicerade trotskistiska Socialistiska Partiets organ, Internationalen, artikeln ”Brittisk trollkvarn med svensk anknytning”, som med bild och namn kopplar Martin Kragh till den ”brittiska militära underrättelsetjänsten” (Internationalen 2018). Internationalen förnyade sina anklagelser i en ny artikel på samma tema den 18 januari 2019 (Internationalen 2019). Denna refererade i sin tur till ett debattinlägg i tidningen Dagens Arena (2019), som anklagade Kragh för att vara del av en ”anonym grupp” som genom en ”McCarthykampanj” vill tysta den svenska miljö- och fredsrörelsen. Artikeln, som undertecknades av bland andra Per Gahrton, tidigare ledare för Miljöpartiet, presenterade inga belägg för sina påståenden.²⁶ Det är noterbart att en annan medförfattare, Tord Björk, sommaren 2014 försvarade projektet Novorossija – den historiska term som vid tidpunkten användes av ryska nationalister som propagerade för en rysk annektering av östra och sydöstra Ukraina –, och att han under samma period deltog i en uppmärksammas Moskva-styrd Jaltakonferens på ockuperade Krim, som uttryckligen tog ställning för Novorossija och Krimannekteringen (Echo Moskva 2014).²⁷

Artiklar med liknande innehåll spreds parallellt av aktörer med en bakgrund inom den populistiska högern eller ytterhögern. En sådan artikel publicerades den 22 december 2018 på debattplats i tidningen Skånska Dagbladet (2018), där en affärsman med bakgrund inom sverigedemokraternas numera

26 På Facebook anklagades Martin Kragh av Per Gahrton för att vara ett ”verktyg för de krafter som påstår att Ryssland planerar militärt anfall på Sverige” (19 mars 2019), och vidare att Kragh motiveras i sitt arbete av att gynna det ”militärindustriella komplexet” (8 april 2019). Gahrton har inte presenterat några belägg för sina påståenden.

27 I ett inlägg på diskussionsforumet LabourNetAustria som senare togs bort på författaren Tord Björks uppmaning skrev han (citerat utan språkliga korrigeringar): ”According to well informed journalist Per Leander who visited Ukraine together with Alexey Sachnin and have done excellent work in Main stream media criticizing the Kiev government has three members on Borotba been kidnapped by Vostok Battalion risking to be exchanged with prisoners taken by the Kiev government. ... Furthermore it is to be acknowledged as an act directed against the Yalta declaration and the Yalta meeting, Sachnin was present in Yalta at the meeting. I would like to have very fast response from our Russian friends on this... I will if I do not get any reaction soon make an international appeal to all movements in the social forum modem, end if I do not get response quickly although I know this would be a great negative effect on the international trust for Novorossija.” Se Björk (2014).

uteslutna ungdomsförbund SDU anklagade Kragh för att via ”brittiska UD” försöka ”påverka svensk politik via en anonym frontorganisation!” Artikelförfattaren var vid publiceringen VD för ett ryskägt bolag som framgångsrikt vunnit stora upphandlingar i Ryssland, och vars styrelseordförande kort inför den brittiska Brexit-omröstningen 2016 donerat 400 000 pund till det konservativa Torypartiet – en donation som 2016 ifrågasattes av flera brittiska parlamentsledamöter som säkerhetspolitiskt problematisk (The Guardian 2016). Inte heller i denna artikel presenterades några belägg för de påståenden som framfördes om Integrity Initiative, och inte heller framgick någonstans artikelförfattarens bakgrund.

Den 21 januari 2019 plockades kampanjen upp av en nättidning grundad av Kent Ekeröth, tidigare riksdagsledamot för Sverigedemokraterna. Artikeln, som gjorde gällande att Martin Kragh var en del av brittisk organisation som genomför ”koordinerade operationer och kampanjer i EU-länder... för att avsätta icke önskvärda politiker och tjänstemän genom smutskastning i media”, var författad av en skribent som uppträder under pseudonymen Egor Putilov (Samnytt 2019a). Den 22 februari 2019 skärptes tonläget, när Putilov (Samnytt 2019b) i en ny artikel gjorde gällande att det i en situation där eliten ”vill omstörta demokratin” inte är någon slump att ”utländska spioner som Kragh tillåts stämpla granskande journalister och opinionsbildare som främmande makts agenter.” Tvärtom, hävdade artikeln, var det i själva verket rimligt att etikettera Kragh som ”fascist” eftersom han utgör ett hot mot demokratin. Några belägg för att Kragh ägnat sig åt den typ av verksamhet som påstods i artiklarna har Putilov inte presenterat.²⁸

Kampanjen i den lokala svenska miljön hade även en rysk medial dimension. Den 5 februari 2019 publicerades i *Novaja Gazeta* (2019) en artikel av Johannes Wahlström och Aleksej Sachnin, som pekade ut Kragh som ett av den ”engelska utrikespolitikens hemliga instrument”, och som en ”person, som har... hemliga kontakter med en organisation finansierad av främmande makt, och bedriver propagandaarbete i sitt eget... land.” Syftet med Kraghs arbete, förklarade artikeln, var att genom ”mccarthyism” påverka Sveriges säkerhetspolitiska debatt och tysta Nato-kritiska röster. Wahlström och Sachnin har båda bakgrund som skribenter för Aftonbladets kultursida, men de har även frilansat för ryska TV-kanalen RT. Wahlström har varit svensk Wikileaks-representant, ett uppdrag han fick via sin far, Israel Shamir, tidigare rysk Wikileaks-representant med en

28 Personen bakom pseudonymen Putilov kräver viss förklaring då han under sin tid i Sverige har haft några olika identiteter. När han första gången anlände till Sverige, 2003, sökte han enligt tidningen *Arbetaren* asyl under namnet Yuri Popov. År 2007 hade hans asylönskan avslagits av Migrationsverket, men under ny identitet och med ett pass som angav en ålder som var fyra år äldre beviljades han svenskt uppehållstillstånd på andra grunder än asyl. I folkbokföringen har han sedan dess haft tre olika namn, Alexander Yarovenko, Alexander Fridback och Martin Dahlin, och under denna tid ändrades också hans födelseort i Ryssland från Rybinsk nära Jaroslavl till Luxemburg, Dagestan (Arbetaren 2018a; Arbetaren 2018b; Dagens Nyheter 2018). Se även Sveriges Radio 2016; The Economist 2017; Sveriges Radio 2019b.

bakgrund inom den ryska fascistmiljön kring tidskriften *Zavtra* och fascist-ideologen Alexander Dugin (New York Times 2016).

På Facebook har Shamir återkommande interagerat med Aftonbladets-medarbetarna Wahlström och Sachnin (Ljunggren 2017), och han kommenterade deras artikel i *Novaja Gazeta* med orden ”att vi lever i en neo-darwinistisk värld där vissa överlever, [och] andra dör. I kriget om Ryssland kan det inte finnas utrymme för kompromisser... Martin Kragh är den största fienden till Ryssland i norra Europa, efter Carl Bildt. Kom ihåg detta namn. Efter denna publicering kommer de att göra honom persona non grata i Ryssland.” Inlägget ”lajkades” av såväl Wahlström som Sachnin, som också lämnade en uppmuntrande kommentar i inläggets kommentarsfält (Expressen 2019). Den 15 februari 2019 har den ryska hemsidan ”Colonel Cassad” (Livejournal2019), en av Rysslands mest välbesökta hemsidor med starka band till den ryska högerextrema och antiukrainska rörelsen, publicerat ett inlägg som försvarade Sachnin och Wahlströms artikel i *Novaja Gazeta*, och förnyade anklagelsen att Kragh var en del av en Nato-ledd rörelse för att underminera yttrandefriheten i Sverige.²⁹

Två dagar efter artikeln i *Novaja Gazeta*, den 7 februari 2019, uppträdde argumentationsmönstret kring Integrity Initiative för första gången på en etablerad svensk nyhetsplats – närmare bestämt Nordens största kvällstidning Aftonbladet. Enligt Aftonbladets dåvarande kulturchef, Åsa Linderborg, var det i princip klarlagt att Kragh hör till kategorin ”politiska fiender” som ”springer utländska staters ärenden.” Vidare att han arbetar för ”en hemlig, statlig säkerhetsorganisation i Storbritannien”, en organisation som utgör ”basen för ett internationellt nätverk som ska sätta dit folk som sprider ’rysk propaganda.’” Kragh, fortsatte artikeln, som ”under förment vetenskaplig dräkt bland annat brännmärk [sic] den Nato-kritiska fredsrörelsen”, borde i själva verket utredas ”av svenska medier och säkerhetspolis” (Aftonbladet 2019a).

Argumentationsmönstret återkom den 12 februari 2019 i en andra artikel, där det hävdades att ”enligt läckta dokument som brittisk press tar på allvar, misstänks Martin Kragh arbeta för främmande makt, närmare bestämt den brittiska underrättelsetjänsten”, och vidare att han ”säljer (falsk) information om sina landsmän. (Se Brottsbalken 19 kap 13§).” Kunskap om dessa förhållanden, hävdade Linderborg, tigs emellertid ihjäl då ”briterna tillhör ’rätt sida’, och att ingen

29 Sachnin och Shamir har båda beskrivits som ledande medlemmar i den ryska politiska organisationen Vänstra fronten (Echo Moskvy 2018). Se Echo Moskvy (2014) om Vänstra frontens relation till Jaltakonferensen 2014. Vänstra frontens ledare Sergej Udaltsov uppträdde 2019 på en manifestation tillsammans med ultranationalistiska aktivister och politiker som Igor ”Strelkov” Girkin, tidigare separatistledare för den ukrainska utbrytarrepubliken Donetsk folkrepublik (DNR) och efterlyst av holländska myndigheter för sin misstänkta delaktighet i nedskjutningen av MH17 sommaren 2014 (Radio Svoboda 2019). I övrigt har Vänstra fronten positionerat sig som ett nätverk snarare än ett parti, och organisationens företrädare har förespråkat samverkan med det nationalistiska ryska kommunistpartiet. Udaltsov är kritisk mot Putin men har försvarat Krimannexeringen, och fördömt Ukrainas Majdanrevolution 2014. Se RFE/RL (2017).

vill anklagas för att sympatisera med Ryssland” (Aftonbladet 2019b). Argumentationen fortsatte i en tredje artikel den 21 februari 2019 rubricerad ”Martin Kragh är ett demokratiskt problem”, där det gjordes gällande att Kragh ansvarade ”för ett av de största angreppen i modern tid på press- och yttrandefriheten.”

Återigen förtegs detta emellertid av andra medier, då Kragh står ”på rätt sida” i det nya kalla kriget. Precis som i det gamla kalla kriget, är fakta och etik underordnat Saken [sic]. Martin Kraghs namn valsar runt i många sammanhang utan att svenska medier gör sitt jobb, det vill säga: undersöker påståendena. Senast i de dokument som hackernätet Anonymous har kommit över om Integrity Initiative. Där hävdas att den hemlighetsfulla organisationen har som uppgift att svärta ner Natokritiska medier och politiker i Europa (Aftonbladet 2019c).

Några belägg för påståendet att Kragh säljer ”(falsk) information” om andra svenskar till den brittiska underrättelsetjänsten, annat än hänvisningen till den verifierade källan ”Anonymous” på hemsidan www.cyberguerilla.com, har Aftonbladet aldrig redovisat.

Linderborg lät även publicera ett inlägg av Tom Andersson, järnvägsanalytiker på myndigheten Trafikanalys, på Aftonbladets kultursida. Enligt Andersson (2019) kunde Kraghs redlighet som forskare ifrågasättas, bland annat eftersom han konspirerat med personer med band till ”försvarsforskning” och ”Natoländer” på ett sätt som innebar ett ”grovt åsidosättande av riktlinjer för kvalitet och etik i forskning.” Den 13 mars 2019 vidtog Aftonbladet den ovanliga åtgärden att avpublicera Anderssons artikel, då det visade sig att artikelns påstående saknade grund (SVT 2019b), men tankefiguren om dolda försvarsintressen har varit en återkommande tematik. I en fjärde artikel hävdade Linderborg (Aftonbladet 2019d) att det är principiellt viktigt att ”ställa frågan” vilka band som kan finnas mellan Kragh och det ”militärindustriella komplexet”, utan att förklara varför just denna frågeställning är relevant. Hon fick stöd i sina anklagelser mot Kragh av journalisten Mattias Göransson,³⁰ som i en bok från 2017 påstått att han tillsammans med andra svenskar utgör en del av en ”pansartriangel” – det vill säga en dold allians mellan försvarsindustrin, Försvarsmakten och etablissemangen (Göransson 2017: 384). Några belägg för sina påståenden om Kragh har Göransson aldrig presenterat.³¹

30 Mattias Göransson på Twitter, 14 mars 2019 https://twitter.com/goransson_m/status/1106134373563285504?s=19; och 19 februari 2019. https://twitter.com/goransson_m/status/1097846816257781761?s=19.

31 Svenska medier, inklusive flera forskare och östeuropakännare, kritiserade i själva verket Aftonbladets publiceringar om Martin Kragh (Svenska Dagbladet 2019a; Svenska Dagbladet 2019b; Svenska Dagbladet 2019c; Expressen 2019a; Expressen 2019b). Även forskaren Peter Pomerantsev (2019) har hävdat att kampanjen mot Integrity Initiative har ryskt ursprung. I Aftonbladet har påståendena om Kragh enbart förekommit på kultursidorna; tidningens nyhetsredaktion har inte intresserat sig för uppgifterna.

Analysen av Integrity Initiative-publiceringarna illustrerar hur ett specifikt argumentationsmönster transponerades från de ryska statliga medierna till den lokala svenska informationsmiljön, och slutligen Aftonbladets kultursida, inom loppet av ungefär tre månader. Tre aspekter kan identifieras: De aktörer som i Sverige tidigt kom att ge spridning åt kampanjen har i flera fall band till ryska statsmedier, som exempelvis "experter" eller frilansare, och det är sålunda en rimlig hypotes att det var via ryska statsmedier som de kan ha fått kännedom om Integrity Initiative. Det finns också vissa horisontella länkar, exempelvis dem mellan ryska statsmedier (RT), personer i den ryska fascistmiljön (Shamir), och Aftonbladet (Sachnin och Wahlström), som bidrog till att förstärka spridningen av kampanjen. En tredje aspekt är aktörernas politiska anti-etablissemangsposition. En majoritet av dem har en öppet deklarerad bakgrund inom ytterkantpolitiska miljöer – ett karaktärsdrag som observerats också mellan delar av den europeiska ytterhögern och Ryssland, och, om än i mindre utsträckning, mellan delar av den europeiska yttrevänstern och Ryssland (Braghiroli & Makarychev 2015; Shekhovtsov 2018; Laurelle 2018).

Analysen visar på en likhet i sättet att argumentera mellan ryska statsmedier, sociala medier, och de svenska aktörer som deltog i kampanjen. Detta argumentationsmönster (med nästintill identiska ordval) går ut på att det råder en relation mellan Integrity Initiative och den brittiska militären och/eller säkerhetstjänsten, och i förlängningen till forskaren Martin Kragh. Detta trots att några belägg för denna relation aldrig presenterats, trots att de hackade arbetsdokumenten sammantagna indikerar logiskt oförenliga sakförhållanden, och trots att legitimiteten och trovärdigheten hos de konton i sociala medier som först gav spridning åt uppgifterna starkt kan ifrågasättas. Det faktum att påståendena om Integrity Initiative och Martin Kragh reproducerades okritiskt tyder på att den ryska påverkansoperationen framgångsrikt satte tolkningsramarna för själva sakfrågan, även hos de aktörer som inte nödvändigtvis var medvetna om kampanjens ursprung. Denna slutsats är förenlig med den kumulativa naturen hos informationskaskader, där en utsagas ökade synlighet i offentligheten är en tillräcklig mekanism för att fler personer ska anamma den och sprida den vidare.³²

Sammanfattande kommentarer

Denna fallstudie av en rysk påverkansoperation avsåg undersöka fyra med varandra förbundna frågor: Hur initierades kampanjen mot Institute for Statecraft?

³² I två svenska medier, Internationalet och Aftonbladet, påstås det att brittiska medier påvisat en relation mellan Integrity Initiative och den brittiska militären – men några sådana källor kunde inte identifieras i en granskning genomförd av Sveriges Television (SVT 2019). Tvärtom har BBC (2018b) och The Times (2019) rapporterat att brittiska myndigheter misstänker att kampanjen mot Integrity Initiative är fråga om en rysk påverkansoperation.

Hur länkades den internationella kampanjen till den svenska informationsmiljön? Vilka aktörer var aktiva i spridandet av informationen, i Sverige och internationellt? Hur framgångsrik var den – och varför? Det var ryska statsmedier som etablerade bilden av Integrity Initiative som den brittiska säkerhetstjänstens hemliga nätverk i Europa, och som med stöd av sociala medier i stor skala gav spridning åt noga vinklad information för att främja denna uppfattning. Det sätt som de hackade dokumenten gavs spridning på hade flera likheter med andra kända ryska kampanjer. Det är därför som det med en mycket hög grad av säkerhet kan fastställas att kampanjen har haft sitt ursprung i, eller varit en del av, en rysk påverkansoperation.

Operationen kan beskrivas schematiskt som en process, där ryska statsaktörer i den första fasen – i någon form av samverkan med hackers – lanserat och spridit en signal. Denna första fas har också pågått under stark kontroll och koordination från operatörens sida. Vad signalen i senare faser åstadkommit medialt, rättsligt och substantiellt är å andra sidan en fråga om en mer självgående och spontan process.³³ Detta förlopp är karaktäristiskt för en informationskaskad, där en påverkansoperation uppnås genom att fixera människors uppmärksamhet på ett specifikt problem, ange tolkningsramarna, och försöka öka spridningen av viss information – även om spridningen som sådan inte enkelt kan kontrolleras eller förutses.

Enskilda aktörers spontana beteende har sålunda en central betydelse för en påverkansoperations genomslag i en specifik nationell kontext. Men på denna nationella nivå är förloppet som sådant samtidigt stokastiskt, och följer inga entydiga mönster. Ytterligare fallstudier behövs för att bättre förstå de enskilda aktörernas psykologiska och sociologiska drivkrafter bakom en kampanj, men artikeln har identifierat tre väsentliga aspekter i detta fall: viljan att samverka med ett annat lands statsmedier, här ryska; horisontella länkar mellan de inblandade aktörerna; och en hos aktörerna generell antietablissemangsposition och/eller ytterkantspolitisk hemvist. Det faktum att rysk desinformation legitimerades och medvetet gavs spridning av Nordens största kvällstidning, Aftonbladet, visar att öppna demokratiska samhällen inte är immuna mot påverkansoperationer från främmande makt.

Litteraturförteckning

ABC Nyheter, 2019. ”Integrity Initiative: Norske navn trukket inn i hemmelig nettverk for informasjonskrig mot Russland”, tillgänglig på <<https://www.abcnyheter.no/nyheter/politikk/2019/01/02/195488180/norske-navn-trukket-inn-i-hemmelig-nettverk-for-informasjonskrig-mot-russland>>, citerad 2/5 2019.

Abrams, Steve, 2016. “Beyond Propaganda: Soviet Active Measures in Putin’s Russia”, *Connections: The Quarterly Journal* 15(1), s. 5-31.

33 Jag vill tacka artikelns anonyma granskare för slutsatserna i detta stycke.

- Aftonbladet, 2018. "Rekordsommar för Aftonbladet – över 3,9 miljoner läsare varje dag", tillgänglig <https://inifran.aftonbladet.se/2018/09/rekordsommar-for-aftonbladet-over-39-miljoner-lasare-varje-dag/>, citerad 24/6 2019.
- Aftonbladet, 2019a. "Svenska medier måste hålla rent framför egen dörr", tillgänglig på <https://www.aftonbladet.se/kultur/a/G1W8Jq/svenska-medier-maste-halla-rent-framfor-egen-dorr>, citerad 2/5 2019.
- Aftonbladet, 2019b. "Karin Olssons utbrott döljer sakfrågan", tillgänglig på <https://www.aftonbladet.se/kultur/a/XwX77x/karin-olssons-utbrott-doljer-sakfragan>, citerad 2/5 2019.
- Aftonbladet, 2019c. "Martin Kragh är ett demokratiskt problem", tillgänglig på <https://www.aftonbladet.se/kultur/a/oE1nm6/martin-kragh-ar-ett-demokratiskt-problem>, citerad 2/5 2019.
- Aftonbladet, 2019d. "Det här är min historia med Kragh", tillgänglig på <https://www.aftonbladet.se/kultur/a/ddxaMz/det-har-ar-min-historia-med-kragh>, citerad 2/5 2019.
- Allcott, Hunt & Gentzkow, Matthew, 2017. "Social Media and Fake News in the 2016 Election", *Journal of Economic Perspectives* 31(2), s. 211-236.
- Arbetaren, 2018a. "Egor Putilov avvisades från Sverige redan 2005 – som 'Yuri Popov'", tillgänglig på <https://www.arbetaren.se/2018/02/28/egor-putilov-avvisades-fran-sverige-redan-2005-som-yuri-popov/>, citerad 2/5 2019.
- Arbetaren, 2018b. "Egor Putilov lurade sig till svenskt medborgarskap", tillgänglig på <https://www.arbetaren.se/2018/02/18/egor-putilov-lurade-sig-till-svenskt-medborgarskap/>, citerad 2/5 2019.
- Aro, Jessikka, 2016. "The Cyberspace War: Propaganda and Trolling as Warfare Tools", *European View* 15(1), s. 121-32.
- Banks, William, 2017. "State Responsibility and Attribution of Cyber Intrusions After Tallinn 2.0", *Texas Law Review* 95(7), s. 1487-1513.
- BBC, 2016. "Russia Steps into Berlin 'Rape' Storm Claming German Cover-up", Inside Europe Blog - BBC News, tillgänglig på <https://www.bbc.com/news/blogs-eu-35413134>, citerad 24/6 2019.
- BBC, 2018a. "Syria war: The online activists pushing conspiracy theories", tillgänglig på <https://www.bbc.com/news/blogs-trending-43745629>, citerad 2/5 2019.
- BBC, 2018b. "Russia-linked hack 'bid to discredit' UK anti-disinformation campaign – Foreign Office", tillgänglig på <https://www.bbc.com/news/uk-46509956>, citerad 2/5 2019.
- Bennett, Andrew, & Checkel, Jeffrey, 2014. *Process Tracing: From metaphor to analytic tool*. Cambridge: Cambridge University Press.
- Bittman, Ladislav, 1985. *The KGB and Soviet Disinformation: An Insider's View*. Washington: Pergamon-Brassey's.
- Bittman, Ladislav, 1990. "The Use of Disinformation by Democracies", *International Journal of Intelligence and Counterintelligence* 4(2), s. 243-61.
- Björk, Tord, 2014. "Alarm Borotba Members Kidnapped by Pro-Russian Vostok Risking to Left to Kiev", tidigare tillgänglig via <http://www.labournetaustria.at/tord-bjork-alarm-borotba-members-kidnapped-by-pro-russian-vostok-risking-to-left-to-kiev/>.
- Bloomberg, 2019. "Microsoft Says Russian Hackers Targeted European Think Tanks", tillgänglig på <https://www.bloomberg.com/news/articles/2019-02-20/europe-think-tanks-hacked-by-russia-linked-group-microsoft-says>, citerad 2/5 2019.

- Braghioli, Stefano & Makarychev, Andrey, 2016. "Russia and its supporters in Europe: trans-ideology à la carte?", *Southeast European and Black Sea Studies* 16(2), s. 213-233.
- Cialdini, Robert B., 2000. *Influence: Science and Practice*. Boston, Mass.: Allyn and Bacon.
- Cialdini, Robert B., 2006. *Influence: The Psychology of Persuasion*. New York: Collins.
- Coda Story, 2017. "Russia Used a Two-Year-Old Video and an 'Alternative' Swedish Group to Discredit Reports of Syria Gas Attack", tillgänglig på <<https://codastory.com/disinformation/armed-conflict/a-swedish-alternative-ngo-disputes-a-video-of-syrian-carnage-and-a-russian-fake-news-meme-is-born/>>, citerad 2/5 2019.
- Crasnow, Sharon, 2017. "Process tracing in political science: What's the story?", *Studies in History and Philosophy of Science* 62, s. 6-13.
- Dagens Arena, 2019. "Rena McCarthykampanjen mot MP och fredsrörelsen", tillgänglig på <<http://www.dagensarena.se/opinion/rena-maccarthyskampanjen-mot-mp-och-fredsrörelsen/>>, citerad 2/5 2019.
- Dagens Nyheter, 2017. "Gasattacker förnekas med hjälp från svensk läkargrupp", tillgänglig på <<https://www.dn.se/nyheter/sverige/gasattacker-fornekas-med-hjalp-fran-svensk-lakargrupp/>>, citerad 2/5 2019.
- Dagens Nyheter, 2018. "Här är Egor Putilovs nya identitet", tillgänglig på <<https://www.dn.se/nyheter/har-ar-egor-putilovs-nya-identitet/>>, citerad 2/5 2019.
- Daily Record, 2018. "Secret Scottish-based office led infowars attack on Labour and Jeremy Corbyn", tillgänglig på <<https://www.dailyrecord.co.uk/news/politics/foreign-office-funds-2m-infowars-13707574>>, citerad 14/10 2019.
- Daily Record, 2019. "Integrity Initiative outliers are the real 'useful idiots' in political Twitter storm", tillgänglig på <<https://www.dailyrecord.co.uk/news/scottish-news/integrity-initiative-outliers-real-useful-14248125>>, citerad 14/10 2019.
- Dawkins, Richard, 1976. *The Selfish Gene*. Oxford: Oxford University Press.
- Deibert, Ronald J., 2019. "The Road to Digital Unfreedom: Three Painful Truths About Social Media", *Journal of Democracy* 30(1), s. 25-39.
- Deutsche Welle, 2017. "German Far-Right Illegal Weapons Website Disappears", tillgänglig på <<https://www.dw.com/en/german-far-right-illegal-weapons-website-disappears/a-37419876>>, citerad 2/5 2019.
- Douglas, David, 2016. "Doxing: a Conceptual Analysis", *Ethics and Information Technology*, 06/2016 18(3), s. 199-210.
- Echo Moskvy, 2014. "Obsudili v Jalte chod stroitelstva Novorossii", tillgänglig på <https://echo.msk.ru/blog/mitina_daria/1392116-echo/>, citerad 24/6 2019.
- Echo Moskvy, 2018. "Osoboje mnenije", tillgänglig på <<https://echo.msk.ru/programs/personalno/2130808-echo/>>, citerad 2/5 2019.
- Edmond, Chris, 2013. "Information Manipulation, Coordination, and Regime Change", *The Review of Economic Studies* 80(4), s. 1422-1458.
- Eemeren, van Frans, 2016. "Identifying Argumentative Patterns: A Vital Step in the Development of of Pragma-Dialectics", *Argumentation* 30(1), s. 1-23.
- Eurozine, 2017. "Conventional bedfellows: The Russian propaganda machine and the western far right", tillgänglig på <<https://www.eurozine.com/conventional-bedfellows-the-russian-propaganda-machine-and-the-western-far-right/>>, citerad 2/5 2019.

- Expressen, 2019. "Här är Aftonbladet Kulturs 'goda' alternativ till Putin", tillgänglig på <<https://www.expressen.se/kultur/har-ar-aftonbladet-kulturs-goda-alternativ-till-putin/>>, citerad 2/5 2019.
- Expressen, 2019. "Så lurar Kreml svenska medier att återge lögn", tillgänglig på <<https://www.expressen.se/kultur/sa-lurar-kreml-svenska-medier-att-aterge-logner/>>, citerad 2/5 2019.
- Expressen, 2019a. "Aftonbladet ägnar sig åt ren smutskastning", tillgänglig på <<https://www.expressen.se/kultur/aftonbladet-agnar-sig-at-ren-smutskastning/>>, citerad 2/5 2019.
- Expressen, 2019b. "Aftonbladets kampanj mot Martin Kragh är farlig", tillgänglig på <<https://www.expressen.se/kultur/aftonbladets-kampanj-mot-martin-kragh-ar-farlig/>>, citerad 2/5 2019.
- Financial Times, 2018. Tillgänglig på <<https://www.ft.com/content/e372c90a-1a44-11e9-9e64-d150b3105d21>>, citerad 2/5 2019.
- Focus, 2016. "Deutschlands größte Hetzseite: Neue Belege belasten langjährigen AfD-Mann", Focus Online, tillgänglig <https://www.focus.de/politik/deutschland/fluechtlinge-werden-als-muell-beschimpft-deutschlands-groesste-hetzseite-neue-belege-belasten-langjaehrigen-afd-mann_id_5549591.html>, citerad 2/5 2019.
- Galeotti, Mark, 2018. "The Integrity Initiative and Me (and Jeremy Corbyn)", tillgänglig på <<https://inmoscowshadows.wordpress.com/2018/12/19/the-integrity-initiative-and-me-and-jeremy-corbyn/>>, citerad 2/5 2019.
- Gehlbach, Scott, 2010. "Reflections on Putin and the Media", *Post-Soviet Affairs*, 26(1), s. 77-87.
- Göransson, Mattias, 2017. *Björnen kommer! Om ryssrädsla, mönsterseende och militära misstag*. Falun: Offside Press.
- Hannan, Jason, 2018. "Trolling ourselves to death? Social media and post-truth politics", *European Journal of Communication* 33(2), s. 214-226.
- Hansen, Isabella & Lim, Darren J., 2019. "Doxing democracy: influencing elections via cyber voter interference", *Contemporary Politics* 25(2), s. 150-171.
- Hela Helsingland, 2019. "Oksanen: Cyberstölden, förtalskampanjen och kulturchefen som tappar fattningen", tillgänglig på <<https://www.helahelsingland.se/artikel/ledare-centerpartistisk/oksanen-cyberstolden-fortalskampanjen-och-kulturchefen-som-tappar-fattningen>>, citerad 2/5 2019.
- Holland, Max, 2006. "The Propagation and Power of Communist Security Services Dezinformatsiya", *International Journal of Intelligence and Counterintelligence*, 19(1), s. 1-31.
- Howard, Philip N, Woolley, Samuel & Calo, Ryan, 2018. "Algorithms, bots, and political communication in the US 2016 election: The challenge of automated political communication for election law and administration", *Journal of Information Technology & Politics* 15(2), s. 81-93.
- Internationalen, 2018. "Brittisk trollkvarn med svensk anknytning", tillgänglig på <<http://www.internationalen.se/2018/12/brittisk-trollkvarn-med-svensk-anknytning/>>, inte längre tillgänglig.
- Internationalen, 2019. "Skrämselpropaganda från NATOs trojanska hästar", tillgänglig på <<http://www.internationalen.se/2019/01/skrämselpropagandan-fran-natos-trojanska-hastar/>>, inte längre tillgänglig.
- Kragh, Martin & Åsberg, Sebastian, 2017. "Russia's Strategy for Influence through Public Diplomacy and Active Measures", *Journal of Strategic Studies* 40(6), s. 773-816.

- Kuran, Timur & Sunstein, Cass R., 1999. "Availability Cascades and Risk Regulation", *Stanford Law Review*, 51(4), s. 683–768.
- Laurelle, Marlene, 2018. *Entangled Far Rights. A Russian-European Intellectual Romance in the 20th century*. Pittsburgh: Pittsburgh University Press.
- Lee, Sangkuk, 2014. "China's 'Three Warfares': Origins, Applications, and Organizations", *Journal of Strategic Studies* 37(2), s. 198–221.
- Leibenstein, Harvey, 1950. "Bandwagon, Snob, and Veblen Effects in the Theory of Consumers' Demand", *Quarterly Journal of Economics* 64(2), s. 183–207.
- Livejournal, 2019. "Kak Novaja Gazeta prinjala utjastije v proputinskoj atake", tillgänglig på <<https://colonelcassad.livejournal.com/4780653.html>>, citerad 2/5 2019.
- Lupion, Miranda, 2018. "The Gray War of Our Time: Information Warfare and the Kremlin's Weaponization of Russian-Language Digital News", *The Journal of Slavic Military Studies* 31(3), s. 329–353.
- Mahoney, James, 2015. "Process Tracing and Historical Explanation", *Security Studies* 24(2), s. 200–218.
- Main, Steven, 2018. "China's Cyber Warfare. The Evolution of Strategic Doctrine", *Europe-Asia Studies* 70(9), s. 1519–1521.
- Meduza, 2016. "Raspyatyj maltjik, tjast vtoraja", tillgänglig på <<https://meduza.io/feature/2016/01/18/raspyatyj-malchik-chast-vtoraya>>, citerad 2/5 2019.
- Moscow Times, 2019. "Russia Flirts with Internet Sovereignty", tillgänglig på <<https://www.themoscowtimes.com/2019/02/01/russia-flirts-with-internet-sovereignty-op-ed-a64369>>, citerad 24/6 2019.
- Mueller, Robert S., 2019. "Report On The Investigation Into Russian Interference In The 2016 Presidential Election", US Department of Justice, Washington, D.C., tillgänglig på <<https://www.justice.gov/storage/report.pdf>>, citerad 2/5 2019.
- New York Times, 2016. "Can We Trust Julian Assange and WikiLeaks?", tillgänglig på <<https://www.nytimes.com/2016/08/08/opinion/can-we-trust-julian-assange-and-wikileaks.html>>, citerad 2/5 2019.
- New York Times, 2017. "The Fake Americans Russia Created to Influence the Election", tillgänglig på <<https://www.nytimes.com/2017/09/07/us/politics/russia-facebook-twitter-election.html>>, citerad 2/5 2019.
- Novaja Gazeta, 2019. "Vas zastavjat pomenjat' svojo mnenije", tillgänglig på <<https://www.novayagazeta.ru/articles/2019/02/05/79440-vas-zastavyat-pomenyat-svoe-mnenie?fbclid=IwAR3grB4Z3iQH0W3x5kV7tpeuS6comfRQDskYf4VC09yVaGTOWuUAQA4Xc5Q>>, citerad 2/5 2019.
- Oates, Sarah, 2017. "Kompromat goes global?: Assessing a Russian media tool in the united states", *Slavic Review* 76, s. S57–S65.
- Oksanen, Patrik, 2018. *Skarpa skärvor. Om hur informationskrig hotar att slå sönder det öppna samhället*. Stockholm: Bertil Ohlin förlag.
- Pervyj Kanal, 2016. "Avstrija vremenno priostanavlivaet dejstvije sjengenskogo soglashenija iz-za sluttajev nasilija v Germaniji", tillgänglig på <<https://www.1tv.ru/n/3330>>, citerad 2/5 2019.
- Press-TV, 2018. "Russian president denounces 'ungrounded accusations' after UK nerve agent incidents", tillgänglig på <<https://www.presstv.com/Detail/2018/07/17/568402/Russia-Putin-Novichok-poisoning-UK-Amesbury-Skripal>>, citerad 2/5 2019.

- Radio Svoboda, 2019. "Udaltsov, Strelkov i Tjaplin proveli v Moskve antiputinskii miting", tillgänglig på <<https://www.svoboda.org/a/29825997.html>>, citerad 24/6 2019.
- Raven, Bertram H., 1990. "Political Applications of the Psychology of Interpersonal Influence and Social Power", *Political Psychology* 11(3), s. 493–520.
- RBK, 2017. "Rassledovanije RBK: kak 'fabrika trollej' porabotala na vyborakh v SSJA", tillgänglig på <<https://www.rbc.ru/magazine/2017/11/59e0c17d9a79470e05a9e6c1>>, citerad 2/5 2019.
- Reuters, 2016. "German-Russian Ties Feel Cold War-style Chill over Rape Case", tillgänglig på <<https://www.reuters.com/article/us-germany-russia/german-russian-ties-feel-cold-war-style-chill-over-rape-case-idUSKCN0VA31O>>, citerad 2/5 2019.
- Reuters, 2018. "Swedish sports body says anti-doping unit hit by hacking attack", tillgänglig på <<https://www.reuters.com/article/us-sweden-doping/swedish-sports-body-says-anti-doping-unit-hit-by-hacking-attack-idUSKCN1IG2GN>>, citerad 2/5 2019.
- RFE/RL, 2017. "I Don't Intend to Hide": Fresh from Prison, Russia's Udaltsov Rejoins Political Fray", RadioFreeEurope/ RadioLiberty, tillgänglig på <<https://www.rferl.org/a/russia-opposition-bolotnaya-udaltsov-rejoins-political-fray/28695112.html>>, citerad 2/5 2019.
- RIA Novosti, 2018a. "Kosatjov prizval rassledovat' dannyje o dejstvijakh britanskikh sluzjb", tillgänglig på <<https://ria.ru/20181123/1533411658.html>>, citerad 2/5 2019.
- RIA Novosti, 2018b. "Hakery rasskazali ob antirossijskoj programme Britanii", tillgänglig på <<https://ria.ru/20181124/1533418305.html>>, citerad 2/5 2019.
- RIA Novosti, 2019a. "V britanii nadejutsa na borbu BBC s vlijanijem v Rossii, zajavili v", anonymous, tillgänglig på <<https://ria.ru/20190211/1550704325.html>>, citerad 2/5 2019.
- RIA Novosti, 2019b. "Chakery vylozjili dannyje o sysjtjestvovanii v ES podrazdelenija po dezinformatsii", tillgänglig på <<https://ria.ru/20190105/1549043592.html>>, citerad 2/5 2019.
- Rid, Thomas, 2020. *Active Measures. The Secret History of Disinformation and Political Warfare*. London: Profile books.
- Rosén, Emelie, Aronsson, Claes & Öhman, Daniel, 2016. "SD-tjänstemannen gjorde miljonvinst med rysk affärsman – 'potentiell säkerhetsrisk', enligt experter", *Sveriges Radio*, tillgänglig på <<https://sverigesradio.se/sida/artikel.aspx?programid=83&artikel=6522899>>, citerad 2/5 2019.
- RT, 2018a. "Anonymous blows lid off huge psyop in Europe and it's funded by UK and US", tillgänglig på <<https://www.rt.com/news/444737-uk-funded-campaign-russia-leaks/>>, citerad 2/5 2019.
- RT, 2018b. "In Her Majesty's service: How UK reportedly pushes anti-Russian propaganda in EU", tillgänglig på <<https://www.rt.com/news/445004-integrity-initiative-propaganda-russia/>>, citerad 2/5 2019.
- RT, 2019a. "New Integrity Initiative leak: Make Muslims love NATO, target anti-frackers, plan for nuclear war", tillgänglig på <<https://www.rt.com/news/449848-integrity-initiative-muslims-nato-nuclear/>>, citerad 2/5 2019.
- RT, 2019b. "Integrity Initiative's anti-Russia crusaders spread 'the very definition of propaganda'", tillgänglig på <<https://www.rt.com/news/448582-integrity-initiative-propaganda-russia-uk/>>, citerad 2/5 2019.

- Samhällsnytt, 2019a. "MSBs interna mejl avslöjar: myndigheten förbereder antidemokratisk kupp", tillgänglig på <<https://samnytt.se/msbs-interna-mejl-avslöjar-myndigheten-forbereder-antidemokratisk-kupp/>>, citerad 2/5 2019.
- Samhällsnytt, 2019b. "Om fascister", tillgänglig på <<https://samnytt.se/om-fascister/>>, citerad 2/5 2019.
- Skånska Dagbladet, 2018. "Sveriges Rysslandspolitik styrs utifrån", tillgänglig på <<https://www.skd.se/2018/12/21/sveriges-rysslandspolitik-styrs-utifran/>>, citerad 24/6 2019.
- Soldatov, Andrei & Irina Borogan, 2019. *The Compatriots. The Brutal and Chaotic History of Russia's Exiles, Émigrés and Agents Abroad*. New York: Public Affairs.
- South Front, 2018. "Documents Confirm: UK Is Engaged in Large-Scale Secret Propaganda War against Russia", tillgänglig på <<https://southfront.org/documents-confirm-uk-is-engaged-in-large-scale-secret-propaganda-war-against-russia/>>, citerad 2/5 2019.
- Sputnik France, 2018. "Anonymous a publié les 'données d'un programme de guerre hybride du Royaume-Uni'", tillgänglig på <<https://fr.sputniknews.com/international/201811231039019703-anonymous-publications-donnees-programme-royaume-uni/>>, citerad 2/5 2019.
- Sputnik, 2017a. "Swedish NGO's Head Receives Threats After Claiming White Helmets' Video Fake", tillgänglig på <<https://sputniknews.com/europe/201704121052568643-white-helmets-video-fabricated-noli-swedhr/>>, citerad 18/2 2020.
- Sputnik, 2017b. "Mainstream Media: the Indispensable Pre-War Preparations", tillgänglig på <<https://sputniknews.com/analysis/201704081052442109-mainstream-media-syria-war-preparations/>>, citerad 2/5 2019.
- Sputnik, 2018a. "Anonymous Reveals Covert UK Special Ops on Hybrid Warfare in EU", tillgänglig på <<https://sputniknews.com/europe/201811231070070153-uk-special-opshybrid-warfare-eu/>>, citerad 2/5 2019.
- Sputnik, 2018b. "FBI Declines to Comment on UK Hybrid Warfare Project", tillgänglig på <<https://sputniknews.com/us/201811231070082203-usa-fbi-uk-hybrid-warfare/>>, citerad 2/5 2019.
- Sputnik, 2018c. "Anonymous Hackers Expose UK Plans to Mine Sevastopol Days Before Crimea Vote", tillgänglig på <<https://sputniknews.com/russia/201812151070711875-hacker-anonymous-russia-mines/>>, citerad 2/5 2019.
- Sputnik, 2018d. "Integrity Initiative: Foreign Office Funded, Staffed by Spies, Housed by MI5?", tillgänglig på <<https://sputniknews.com/analysis/201812131070655802-integrity-initiative-intelligence-disinformation/>>, citerad 2/5 2019.
- Sputnik, 2019. Shock Files: What Role Did Integrity Initiative Play in Sergei Skripal Affair?, tillgänglig på <<https://sputniknews.com/europe/201901041071225427-skrpal-integrity-initiative-miller/>>, citerad 2/5 2019.
- Sputnik/Urdupoint, 2018a. "Anonymous Finds Russia's Navalny's Associate, Browder Among UK Intelligence's Clients", tillgänglig på <<https://www.urdupoint.com/en/world/anonymous-finds-russias-navalnys-associate-488098.html>>, citerad 2/5 2019.
- Sputnik/Urdupoint, 2018b. "Russian Lawmakers Consider Next Steps After Hackers Leak UK Covert Op Files", tillgänglig på <<https://www.urdupoint.com/en/world/russian-lawmakers-consider-next-steps-after-h-488213.html>>, citerad 2/5 2019.
- Sputnik/Urdupoint, 2018c. "Uk's Integrity Initiative Revelation May Lead To Improvement Of Russia-EU Relations - NGO", tillgänglig på <<https://www.urdupoint.com/en/world/uks-integrity-initiative-revelation-may-lead-490074.html>>, citerad 2/5 2019.

- Süddeutsche Zeitung, 2018. "Kapitel 3: Das Ende von Anonymous: Kollektiv kann Mario Rönsch nicht aufhalten", tillgänglig på <<https://www.sueddeutsche.de/digital/mario-roensch-deutsche-ermittler-nehmen-untergetauchten-rechtsextremen-in-budapest-fest-1.3923465-4>>, citerad 2/5 2019.
- Svenska Dagbladet, 2019a. "Vi står bakom Kragh – ta ryska hotet på allvar", tillgänglig på <<https://www.svd.se/vi-star-bakom-kragh--ta-ryska-hotet-pa-allvar>>, citerad 2/5 2019.
- Svenska Dagbladet, 2019b. "Så blev svenska medier del i ryskt informationskrig", tillgänglig på <<https://www.svd.se/sa-blev-svenska-medier-en-del-i-ryskt-informationskrig>>, citerad 2/5 2019.
- Svenska Dagbladet, 2019c. "Varje gång Aftonbladet skrev vaknade trollen", tillgänglig på <<https://www.svd.se/varje-gang-aftonbladet-skrev-vaknade-trollen>>, citerad 2/5 2019.
- Svenska Dagbladet, 2019d. "Aftonbladets publisher: Jag läste inte Linderborgs text", tillgänglig på <<https://www.svd.se/aftonbladets-publisher-jag-laste-inte-linderborgs-text>>, citerad 2/5 2019.
- Sveriges Radio, 2019a. "Aftonbladet klandras för Martin Kragh-publicering", tillgänglig på <<https://sverigesradio.se/sida/artikel.aspx?programid=478&artikel=7358531>>, citerad 18/2 2020.
- Sveriges Radio, 2019b. "Putilov nekas ackreditering till riksdagen", tillgänglig på <<https://sverigesradio.se/sida/artikel.aspx?programid=83&artikel=7205950>>, citerad 2/5 2019.
- SVT, 2019a. "Hård kritik mot Aftonbladet: Anklagade svensk forskare för spionage", tillgänglig på <<https://www.svt.se/kultur/massiv-kritik-mot-aftonbladet-anklagade-svensk-forskare-for-spionage>>, citerad 2/5 2019.
- SVT, 2019b. "Aftonbladet avpublicerar en av de kritiska artiklarna om Martin Kragh", tillgänglig på <<https://www.svt.se/kultur/aftonbladet-plockar-ner-felaktig-artikel-om-martin-kragh>>, citerad 2/5 2019.
- Sydney Morning Herald, 2018. "Sydney University moves to sack notorious lecturer after Nazi swastika incident", tillgänglig på <<https://www.smh.com.au/politics/federal/sydney-university-moves-to-sack-notorious-lecturer-after-nazi-swastika-incident-20181205-p50k97.html>>, citerad 14/10 2019.
- Tagesschau, 2017. "Anonym hetzen via Russland", tillgänglig på <[faktenfinder.tagesschau.de/inland/anonymous-russland-101.html](https://www.tagesschau.de/inland/anonymous-russland-101.html)>, citerad 13/3 2019.
- The Economist (2017), "Russian Shenanigans in Sweden. The Putative Mr Putilov", 7 april. [Artikeln har senare avpublicerats från The Economists hemsida.]
- The Guardian, 2016. "Luxembourg-based businessman donated £400,000 to Tory party", tillgänglig på <https://www.theguardian.com/politics/2016/aug/25/luxembourg-based-businessman-donated-400000-to-tory-party?CMP=share_btn_link>, citerad 2/5 2019.
- The Guardian, 2017. "How Syria's White Helmets became victims of an online propaganda machine", tillgänglig på <<https://www.theguardian.com/world/2017/dec/18/syria-white-helmets-conspiracy-theories>>, citerad 2/5 2019.
- The Guardian, 2018. "Foreign Office investigates reports that state-funded body targeted Corbyn", tillgänglig på <<https://www.theguardian.com/politics/2018/dec/10/foreign-office-investigates-report-state-funded-body-targeted-corbyn>>, citerad 2/5 2019.
- The Guardian, 2019. "When free societies copy Russian media tactics, there's only one winner", tillgänglig på <<https://www.theguardian.com/commentisfree/2019/jan/09/free-societies-russia-misinformation-integrity-initiative>>, citerad 2/5 2019.

- The Indicter, 2018. “How UK’s Integrity [disinformation] Initiative backfires?”, tillgänglig på <<http://theindicter.com/how-uks-integrity-disinformation-initiative-backfires/>>, citerad 2/5 2019.
- The Indicter, 2019. “UK government financing torture and executions”, tillgänglig på <<https://theindicter.com/uk-government-financing-torture-and-executions-2/>>, citerad 24/6 2019.
- The Times, 2018. “Apologists for Assad working in British universities”, tillgänglig på <<https://www.thetimes.co.uk/article/apologists-for-assad-working-in-british-universities-2f72hw29m>>, citerad 2/5 2019.
- The Times, 2019. “Anti-propaganda website forced offline by hacking”, tillgänglig på <<https://www.thetimes.co.uk/article/anti-propaganda-website-forced-offline-by-hacking-bods2bkkbp>>, citerad 2/5 2019.
- Tolz, Vera & Teper, Yuri, 2018. “Broadcasting agitainment: a new media strategy of Putin’s third presidency”, *Post-Soviet Affairs*, 34(4), s. 213-227.
- Valeriano, Brandon & Maness, Ryan C., 2014. “The dynamics of cyber conflict between rival antagonists, 2001–11”, *Journal of Peace Research* 51(3), s. 347-360.
- Vesti, 2018. ”Lugovoj: Britanija pytajetsa diskreditirovat’ Rossiju”, tillgänglig på <<https://www.vesti.ru/doc.html?id=3086962>>, citerad 2/5 2019.
- WADA, 2016. “WADA confirms another batch of athlete data leaked by Russian cyber hackers ‘Fancy Bear’”, tillgänglig på <<https://www.wada-ama.org/en/media/news/2016-09/wada-confirms-another-batch-of-athlete-data-leaked-by-russian-cyber-hackers-fancy>>, citerad 2/5 2019.
- Welt, 2016. ”Betreiber bekannter Facebook-Hetzseite taucht unter, Welt”, tillgänglig på <<https://www.welt.de/wirtschaft/webwelt/article155855977/Betreiber-bekannter-Facebook-Hetzseite-taucht-unter.html>>, citerad 24/6 2019.
- WIRED, 2017. “Hackers Hit Macron with Huge Email Leak Ahead of French Election”, tillgänglig på <<https://www.wired.com/2017/05/macron-email-hack-french-election/>>, citerad 2/5 2019.